

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ФІЛОСОФСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КУЛЬТУРНА МІСІЯ УНІВЕРСИТЕТУ В
СУЧАСНИХ ЦІННІСНИХ
ТРАНСФОРМАЦІЯХ

Матеріали науково-практичної конференції

КИЇВ-2024

Редакційна колегія:

акад. А.Є. Конверський
д.ф.н. доц., І.І. Маслікова
д.ф.н. проф., М.М. Рогожа

*Рекомендовано до друку вченою радою
філософського факультету Київського національного
університету
імені Тараса Шевченка.
Протокол №5 від 23 грудня 2024 року*

Культурна місія університету в сучасних ціннісних трансформаціях: Матеріали науково-практичної конференції (6 грудня 2024 року). Київ: Дільниця оперативної поліграфії філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2024. - 106 с.

Збірка містить тези доповідей, представлені на науково-практичну конференцію «Культурна місія університету в сучасних трансформаціях», яка відбулася на базі кафедри етики, естетики та культурології Київського національного університету імені Тараса Шевченка 6 грудня 2024 року.

Для фахівців з культурології та філософії, аспірантів і студентів та всіх, хто цікавиться культурологічними аспектами університетської місії.

Катерина Шевчук

доктор філософських наук, професор,
професор кафедри філософії,
Рівненський державний гуманітарний університет,
м. Рівне, Україна

ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФСЬКИХ І КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Важливою місією університету завжди було формування цілісної особистості. Сьогодні ж це стало запорукою успіху здобувачів та випускників закладів вищої освіти, оскільки в сучасному світі дедалі більше цінуються фахівці, які окрім високого рівня опанування фаховими знаннями та компетентностями володіють ще й низкою інших навичок. Чільне місце серед них посідають світоглядно та соціально-орієнтовані знання та компетентності.

Світогляд як інтегральна цілісність інтелекту і цінностей сприяє всебічному розвитку особистості, а тому задоволення пізнавально-інтелектуальної та ціннісної складової в процесі здобування вищої освіти є першочерговою задачею університету. Саме світогляд визначає напрям нашого розвитку та цінності, які є для нас пріоритетними, допомагає у правильному виборі мети та засобів у процесі її реалізації. Без цього неможливо уявити відповідний стратегічний розвиток, повноцінне функціонування, ефективний менеджмент та злагоджену командну роботу. Від якості управління, згуртованості колективу, вдалого впровадження принципів етики доброчесності, рівності, безбар'єрності залежить процвітання того чи закладу в сучасних умовах.

Ширше впровадження світоглядних дисциплін на різних рівнях і напрямках освіти в університетах відповідає запитам гуманізації та гуманітаризації освіти в Україні. У зв'язку з цим, актуальним напрямом розвитку сучасної освіти є утвердження людини як найвищої соціальної цінності, забезпечення пріоритетності загальнолюдських цінностей, кшталтування цілісної картини світу, розвиток духовності, задоволення різноманітних освітніх потреб. В умовах російсько-української війни цим аспектам має приділятися особлива увага, оскільки йдеться ще й про безпекову складову. Для нас ця війна стала екзистенційним викликом, оскільки ворог не приховує своєї мети – цілковите знищення України, її народу, її культури та історії. Відтак, формування національної ідентичності, світогляду, орієнтованого на збереження і примноження національних цінностей, є запорукою нашого успіху і перемоги.

Якісна освіта, подолання нерівності та сильні інститути є пріоритетними цілями сталого розвитку до 2030 р., про що свідчить резолюція Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року. У Національній доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна» Президент України В. Зеленський постановив підтримати і забезпечити дотримання проголошених резолюцією ГА ООН цілей сталого розвитку і видав відповідний Указ [4].

Чільне місце серед дисциплін, які впливають на формування світогляду студентської молоді належить дисциплінам філософського і культурологічного циклу: «Філософія», «Соціальна філософія», «Етика», «Естетика», «Релігієзнавство», «Теорія культури» тощо. Низка філософських і культурологічних дисциплін надає розуміння сучасної соціокультурної ситуації та допомагає орієнтуватися в

актуальних проблемах людства: «Філософія глобальних проблем», «Соціокультурний розвиток людства».

Поглибленню знань з теорії культури, естетики, теорії мистецтва та сучасної соціокультурної ситуації сприяє викладання дисципліни «Перформативні студії». Під час вивчення цієї дисципліни увага, зокрема, звертається на осмислення зв'язку естетики і політики, а також на розуміння зв'язку мови, насилля (війни) і мистецтва, що сягає корінням давньої історії людства й водночас дозволяє глибшому осмисленню реалій сьогодення.

Одним із аспектів російсько-української війни є інформаційна й пропагандистська складова. Тому ключовим завданням є сьогодні розвиток критичного і системного мислення, а також формування навичок вести аргументовану дискусію, відстоювати і обґрунтовувати власну точку зору. Ці компетентності забезпечують, зокрема, такі філософські дисципліни, як «Філософія науки», «Логіка».

Відомим фактом є те, що культура має неабияке значення для прогресу суспільства, впливає на ріст добробуту населення, а відтак має позитивне значення для економіки – як національної, так і глобальної, оскільки культурні відмінності можуть доповнити спеціалізовані переваги, що так важливо для підвищення добробуту націй в глобальній економіці. Знання і розуміння процесів у сфері культури, просування культурних цінностей, осмислення ролі культурного розмаїття є запорукою ефективного розвитку людства в сучасному світі [1-3]. Така культурологічна дисципліна як «Аналітика культури», спрямована на забезпечення зокрема цих освітніх компетентностей.

Варто зауважити, що дисципліни філософського і культурологічного циклу сприяють вирішенню цілої низки

надзвичайно важливих потреб, які постають перед українським суспільством сьогодні, а саме: допомагають осмисленню сутнісних рис нашої національної ідентичності, розвивають почуття національної гідності, дозволяють здійсненню остаточної деколонізації українського культурного простору.

Крім того, філософські та культурологічні дисципліни забезпечують багато навичок і компетентностей, які є основою soft skills (необхідної складової сучасної освіти): вміння комунікувати, лідерські якості, міждисциплінарний підхід, знання та розуміння аксіологічних, онтологічних й епістемологічних проблем, гнучкість й адаптивність, що переконливо свідчить на користь їх застосування на різних освітніх рівнях і напрямках у закладах вищої освіти.

Формування світогляду та всебічний розвиток особистості був, є і залишається одним із ключових завдань закладів вищої освіти, що чітко обумовлено їхньою метою і стратегією розвитку, відповідає запитам суспільства, а в реаліях війни, що триває, набуває особливого значення. Саме тому дисципліни філософського і культурологічного циклу мають бути включені до переліку вибіркових дисциплін і внесені до загальноуніверситетських каталогів у закладах вищої освіти України.

Список використаних джерел:

1. Гантінгтон С. П. Культуру слід враховувати. Культура має значення. Культурологічний часопис «І». №53.

<https://www.ji.lviv.ua/n53texts/huntington.htm>

2. Лендс Д. Від культури залежить практично усе. Культура має значення. Культурологічний часопис «І». №53.

<https://www.ji.lviv.ua/n53texts/landes.htm>

3. Портер М. Е. Настанови, цінності, вірування і мікроекономіка добробуту. Культура має значення.

Культурологічний часопис «І». №53.

<https://www.ji.lviv.ua/n53texts/porter.htm>

4. Указ Президента України про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року від 30.09.2019 р.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>